

Lajtha jogörököse, Gyurkó Csilla laudációja

Liber Endre Lajtha László-díjjal való kitüntetése alkalmából,

2025. január 23.

Liber Endre életpályája igényes zenei ízlésről, sokrétű kulturális érdeklődésről és kiváló zenészi és kulturális manageri kvalitásokról árulkodik.

Ami zenei neveltetését illeti, már a martonvásári Beethoven Általános Iskola zenei tagozatos diákjaként elindult a Kodály Zoltán által kijelölt úton, hiszen kötelező volt számára a szolfézs és a karének, választott hangszere pedig a zongora volt.

Sorsszerű volt talán az is, hogy éppen a martonvásári iskolában vezették be az országban elsőként a néptáncoktatást, a magyarországi táncház mozgalom indulásával szinte egy időben.

A komolyzene és a népzene gyerekkorától része Liber Endre életének, és minden bizonnyal ezek az élmények határozták meg nála a zene életre szóló szeretetét.

Ennek ellenére első körben nem a hivatásos zenészi pályát választotta, hanem – miután az Eötvös József Gimnáziumban leérettségizett – az ELTE Bölcsészettudományi Karán szerzett magyar irodalom és nyelv szakos középiskolai tanári diplomát, majd néhány évvel később a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Vezetőképző Központjában MBA (nemzetközi közgazdász) diplomát.

Mindeközben egy percre sem szakadt el a zenéléstől, mert bár felhagyott a zongorázással, népzeneesként folytatta. Választott hangszerei a cimbalom és a brácsa lettek, melyekkel a hagyományos falusi vonós banda felállásban 1986-tól mindmáig a táncház mozgalom kiemelkedő zenekarai, a Tükrös, később több mint egy évtizeden át a Gázsa zenekar tagja lett.

A 90-es évek közepén a Fonó Budai Zeneház belföldi lemezterjesztő hálózatának kiépítésében vitt kulcsszerepet, és itt határozta el, hogy zenésztársával és barátjával, Lelkes András közgazdással közösen saját zeneipari céget alapítanak.

2000-ben alapították meg a FolkEurópa kiadót, amely többek között Balogh Kálmán, Lukács Miklós, Szalóki Ági, Korpás Éva, a Makám, Lakatos Róbert, Both Miklós és a Napra zenekar, a Méta, a Gázsa, az Üsztürü, a Szigony zenekar, Lakatos Mónika, a Budafolk, a Babra, a Dalinda, a Szájról szájra produkció és saját együttesük lemezeit adta ki. Lemezsorozatuk készült továbbá Fekete Antal népzeneegyütteseiből, valamint a FolkEurópa és az MTA Zenetudományi Intézetével való együttműködésben került kiadásra a Magyar Népzenei Antológia digitális összkiadása DVD-ROM formátumban.

2003-ban Liber Endre kezdeményezésére és a FolkEurópa kiadó részvételével alakult meg a Hangvető Zenei Terjesztő Társulás Kft, a mai hazai zeneipari szcéna megkerülhetetlen szereplője. Kezdetben népzenei lemezek nemzetközi terjesztését tűzték ki célul, ebben az időszakban az összes hazai népzenei kiadó lemezei a Hangvetőn keresztül jutottak el a lemezboltokba, szerte a világban.

A hagyományos zeneipari szisztéma összeomlása után, a 2010-es évek elején kezdett bele a Hangvető abba a profilváltási folyamatba, aminek köszönhetően mára a cég a nemzetközi nép- és világzenei terület egyik legfontosabb európai szereplőjévé vált.

A Hangvető hozta Magyarországra a világzene legjelentősebb rendezvényét, a Worldwide Music Expót, röviden a WOMEX-et, emellett több nemzetközi és hazai zenei fesztivált honosított meg, Európa Kulturális Fővárosainak partnere, nemzetközi zeneipari együttműködési projektek kezdeményezője, vezetője és aktív a zenei dokumentumfilm készítésben is.

Liber Endre fontos céljának tekinti a népzene magas színvonalú előadásának elismertetését a hazai zenei közéletben. 2006-ban a Müpa Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében megvalósított, általa szerkesztett és rendezett, Csillagok, csillagok - A magyar zene ünnepe című crossover koncert hatalmas sikert aratott, és azóta a MüPa minden évben megrendezi ezt az eseményt a Magyar Népzene Ünnepe címmel.

Ötletgazdája, szerkesztője és rendezője a szintén a MÜPában több mint 10 éve futó Világraszóló néven futó koncertsorozatnak is. Az évente megrendezett esemény a cimbalom és a tárogató különböző műfajokban aktív, legjobb előadóit lépteti fel, töretlen sikerrel. A 2024-es, *Szabad zene cimbalomra és tárogatóra, Lajtha László népzenei gyűjtései alapján* című koncert már a Lajtha örökséget ápoló egységes koncepció részeként került a színpadra.

Mint a fentiek is mutatják, Liber Endre küldetésének tekinti a cimbalom elismertetését.

Részt vállalt a cimbalom hungarikummá nyilvánításán dolgozó munkacsoportban, és jelenleg azon dolgozik a Hagyományok Házával, a Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóságával és a Schunda Baráti Körrel együttműködésben, hogy a cimbalom és a rajta való játék felkerüljön az UNESCO szellemi örökség listájára.

Ötletgazdája és producere volt a Balogh Kálmán és Szabó Dániel által írt Magyar Népi Cimbalomiskola videómellékletekkel ellátott digitális kiadásának, 2022-ben.

2024-ben elindított egy hangszerfejlesztési projektet is az Óbudai Egyetemmel közösen, Nagy Ákos cimbalomkészítő mester bevonásával. A cél egy anyaghasználatában megújított, kevésbé sérülékeny, a mainál kisebb súlyú elektroakusztikus hangszer prototípusának kifejlesztése.

Liber Endre a 2012-es koppenhágai WOMEX magyar nyitó gálájának szerkesztője, rendezője volt. Az itt elért zajos siker volt az előszobája annak, hogy a WOMEX-et 2015-ben sikerült először Közép-Kelet Európába, azon belül Magyarország fővárosába hozni, és ennek köszönhető az is, hogy felkérték a Hangvető munkatársait arra, hogy népzenei és világzenei műsorokat szerkesszenek a Bartók Rádió számára.

Ez a munka azóta is folyik, immár a Hagyományok Háza égisze alatt és a – többek között – Liber Endre által szerkesztett *Népzene itthonról* című műsorok heti rendszerességgel hallhatók az adón. Emellett a Dankó Rádióban havonta két alkalommal vezeti az egyórás *Táncrend* című műsort, és ő készíthette el a csatorna számára 2022-ben az akkor 50 éves *táncházmozgalom* zenei világának retrospektív műsorfolyamát is.

2013-tól 2018-ig a Zeneakadémia Akusztikus Autentikus koncertsorozatának szerkesztője volt, egészen addig, amíg a Népzene Tanszék át nem vette ezt a feladatot.

Liber Endre a színház világában is sikerrel próbálta ki alkotó tehetségét. 2023 végére készült el a Barátomhoz című koncertszínházi előadás Arany János és Petőfi Sándor levelezése alapján, a Tükrös zenekar, a Ferenczy György és az 1-ső Pesti Rackák együttes és két fiatal

színész, Krasznai Vilmos és Liber Ágoston szereplésével. A szövegkönyvírás, a zenei szerkesztés és a produceri munka Liber Endre nevéhez fűződik. Az előadás kéthavonta látható a Budapesti Átrium színpadán.

2024 tavaszán a 1. kerületi Márai Kult felkérte egy havi rendszerességű komolyzenei kamarakonzertsorozat szerkesztésére és a házigazda szerepkörének betöltésére. A Krisztina Klasszik-ra keresztelt sorozat idén is folytatódik.

Megalakulásától fogva, azaz 2016 óta a Nemzeti Kulturális Alap Halmos Béla Program Kollégiumának elnöke. Kollégáival állította össze és működteti a népzenei terület átfogó támogatására hivatott pályázati rendszert.

Lajtha László nevével és munkásságával először annak népzenei gyűjtései kapcsán találkozott. A széki gyűjtésből készült lemezek népzenei alapélményei közé tartoznak. A Tükrös zenekar muzsikusaként már 1996-ban lemezre játszott Lajtha László által gyűjtött zenei anyagot. Repertoárjában a Tendl Pállal készített Ny-dunántúli gyűjtések és az udvarhelyszéki Kristóf Vencel bandájával készített felvételek alapján szerkesztett zeneszámok szerepelnek.

A bicskei Lajtha Ház Kulturális Központnak a beruházás indulásától kezdve művészeti tanácsadója. Víziója, hogy egy olyan működési modell jöhessen létre a Lajtha Házban, amelyben a for-profit tevékenység idővel a nonprofit kulturális programok megvalósulását támogathassa. A legjobb szakemberek bevonásával így egy filmes utómunkák végzésére is alkalmas hangstúdió-komplexum valósult meg Bicskén, amelynek koncertterme egy nagyméretű, 220 m²-es hangstúdió is egyben.

A Lajtha Ház földszinti előadótermében kapott helyet egy állandó Lajtha-kiállítás, a dr. Solymosi-Tari Emőke által készített tablókából. A kültéri, táncház történeti kiállítást Liber Endre állította össze. A kiállításokhoz hangzóanyag és videóanyag egyaránt tartozik, ezek a tartalmak okoseszközök segítségével aktiválhatók.

A Lajtha Ház programjai Lajtha László szerteágazó szellemi örökségéhez kapcsolódnak. A komolyzene, a népzene, a filmzene, a zenével nevelés egyaránt fontosak voltak ez egyik legnagyobb zeneszerzőnk számára. Ennek megfelelően alakulnak a Lajtha Házban megvalósítandó kulturális események. A célok között van a tavaly először megvalósult Lajtha Fesztivál kétfévenkénti megszervezése, és azoknak a külföldi előadóknak a Magyarországra hozása, akik a Lajtha művekből világ színvonalú lemezfelvételeket készítenek. Tavaly ennek a célnak megfelelően a Lajtha zongoranégyesét lemezre játszó berlini Noto Quartet volt a fesztivál első külföldi fellépője.